

N:o 9.

Af Herr **Smith**: *Med förslag om tillägg i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.*

I ett år 1883 till Sveriges arbetare adresseradt »öppet bref» uttalade jag den åsigt, att då till trygghet för de mera bemedlade klassernas, vare sig i solidariska eller aktiebanker insatta besparingar, stränga föreskrifter äro gifna samt offentlig kontroll utöfvas — och detta fastän dessa klasser ega tillräcklig bildning för att kunna bedöma soliditeten hos den bank, med hvilken de stå uti affärsförbindelser — är deremot kontrollen öfver *sparbankernas verksamhet* ringa och otillräcklig, ehuru dessa banker egentligen förvalta de mindre bemedlades besparingar, således just de samhällsklassers, som äro urståndsatta att öfvervaka sistnämnda bankers förvaltning, hvilken också öfverhufvud taget icke är tillfredsställande.

Då jag blifvit hedrad med förtroendet att vara ledamot af Riksdagen, anser jag mig skyldig, enär jag fortfarande hyser ofvan antydda åsikter, att vördsamt föreslå åtskilliga, enligt min uppfattning nödvändiga ändringar och tillägg i Kongl. förordningen den 1 Oktober 1875 angående sparbanker.

För att i så sammanträngd form som möjligt angifva sparbankernas utveckling och ställning från år 1876, då sparbankslagen blef tillämpad, till och med 1883, det senaste för hvilket officiella uppgifter nu äro i tryck tillgängliga, får jag meddela följande *tablå*:

	År 1876.	1878.	1880.	1882.	1883.
Spar- och folkbanker	336	349	351	362	369
” filialer.....	561	560	574	580	584
Qvarstående delegare.....	734,080	757,108	770,551	842,754	891,352
Godtgjorda räntor	6,515,632	6,817,805	6,709,817	7,889,672	8,719,340
Behållning vid årets slut ..	144,296,760	139,914,761	147,555,662	176,110,252	194,493,928
Sparbankernas (ej folkban- kernas) egna fonder ...	8,067,765	9,932,683	11,365,954	13,492,636	14,508,553
Egna fonder i procent af del- egarnes behållning.....	5,6	7,2	7,8	7,8	7,6
Summan af sparbankernas place- rade medel..... kronor	151,267,021	149,308,320	158,043,038	187,134,052	205,526,484
Medelvärdet af hvarje spar- banksbok	196,57	184,80	191,49	208,97	218,20
Sparbanksmedlens placering i procenttal:					
Kontant i kassan.....		0,78	0,87	1,04	0,84
I andra bankinrättningar inne- stående.....		2,44	3,96	4,78	4,92
Egna fastigheter och inventarier Statens, kommuners eller hypo- teksföreningars obligationer och förbindelser	12,01	12,56	12,50	10,80	10,21
Jernvägsobligationer, aktier och dylika värdepapper	5,03	4,85	3,54	2,47	2,76
Fordringar mot inteckningssäker- het	38,64	41,29	42,70	42,48	42,51
” mot borgen	33,36	32,15	30,76	33,06	33,78
Öfriga räkningar		5,03	4,75	4,51	4,35

Vill man utsträcka rechen till en period, omfattande tjugufem år, 1860—1883, så finnes:

att sparbankernas antal i riket under dessa år har mer än *fördubblats*;

att delegarnes antal nära *femdubblats*;

att då år 1860 räknades öfverhufvud en delegare bland 21 personer af rikets befolkning, anträffades år 1883 en bland 5 inbyggare;

att delegarnes behållning under denna tid har fullt *sjudubblats* och hvarje sparbanksbok i medeltal ökats i värde från kronor 145,42 till kronor 218,20;

att sparbankernas egna fond under samma tid nära *sjudubblats*;
att den ränta, som delegarne i de flesta sparbankerna under åren 1880—1883 åtnjutit har varit 5 %₀, men i medeltal 4,7 %₀, hvilket berott derpå, att de stora sparbankerna icke gifva så hög ränta som de mindre;

att om delegarne grupperas efter deras behållning år 1883, hade

28,66 % ₀ under.....	10 kronor
23,96 % ₀ från	10 till 50 „
11,74 % ₀ „	50 „ 100 „
24,03 % ₀ „	100 „ 500 „
6,56 % ₀ „	500 „ 1,000 „
5,11 % ₀ „	öfver 1,000 „

att af 358, år 1883 befintliga sparbanker, endast 75 hade hunnit bilda den reservfond — 10 %₀ af delegarnes behållning — hvarom i sparbankslagens § 4 stadgas och

att i medeltal för samtliga sparbanker utgjorde reservfonderna under de närmast före år 1883 gående åren 7,8 %₀ af delegarnes behållning, men att detta medeltal sjönk nämnda år till 7,6 %₀ för riket samt utgjorde 7,9 %₀ för städernas sparbanker och 6,9 %₀ för landsbygdens.

Dessa uppgifter, som alla äro hemtade ur statistiska centralbyråns omsorgsfullt utarbetade berättelser, ådagalägga visserligen, att den uppsamling af de små besparingarna, som utgör sparbankernas första uppgift, på ett tillfredsställande sätt fortgår; men likväl tvekar jag icke uttala den åsigt, att åtskilliga så betänkliga fel vidlåda vårt sparbanksväsende, att de böra i tid afhjelpas.

Det största af dessa är, att af de medel, som sparbankerna förvalta, en mycket betydlig del är på ett särdeles otillfredsställande sätt placerad.

För att styrka detta påstående, som antagligen skall förefalla många förhastadt, får jag anföra:

dels att, fastän i fondmarknaden tillgången på statens, kommuners och hypoteksbankens *obligationer* under årens lopp ökats, hafva likväl sparbankerna *minskat* sin kapitalplacering i sådana värdepapper, nemligen från 12,06 %₀, som förhållandet var år 1876, till 10,21 %₀ år 1883;

dels att sparbankernas kapitalplacering i *intecknade förbindelser* ökats från år 1876, då den uppgick till 38,64 %₀ till 42,59 %₀, som den utgjorde 1883, hvarvid synnerligen bör beaktas att, enär med temlig visshet kan antagas, att i de fastigheter här afses första inteckningen lemnats till säkerhet för lån i hypoteksforening eller i annan publik penninganstalt, hafva sparbankerna i regel nöjt sig med den säkerhet, som intager andra rummet, ett förhållande som vid inträffande fastighetskriser kan blifva förlustbringande; och

dels att sparbankernas *fordringar mot borgen* sedan år 1880, då de utgjorde 30,76 %₀, ökats till 33,79 %₀ år 1883.

Redan det är ganska betänkligt, att mer än 42 procent af sparbankernas medel äro placerade mot sådan inteckningssäkerhet, som i regeln torde böra hänföras till andra klassens; men än mera och som en verklig fara måste anses, att mer än en tredjedel af berörda medel äro utlånade mot borgenssäkerhet.

Sparbankernas ändamål är att uppsamla och förvalta de små kapitalen, hvilkas egare i de allra flesta fall äro urståndsatta att kontrollera, huru deras medel förvaltas. Man bör villigt erkänna, att denna förvaltning hittills fortgått särdeles lyckligt, men hvar och en som tager i betraktande att, då af de medel sparbankerna förvalta *mer än tre fjerdedelar* äro placerade mot sådan säkerhet, som icke kan räknas till första klassens, detta förhållande är betänkligt, och det så mycket mera, då af de medel, som förvaltas af landsbygdens sparbanker, ända till 63,03 %₀ äro placerade mot borgenssäkerhet, hvaraf oförtydligt framgår, att dessa banker bedrifva, hvar och en inom sitt område, en betydlig privat bankrörelse, grundad företrädesvis på borgenssystemet, således just på det, som alltmer inom affärsverlden anses förkastligt. Och vidare kan ej nog beaktas, att, emedan det kapital, som sparbankerna förvalta, med hvarje år växer, ökas också i samma mån risken, om detta kapital på samma sätt som hittills placeras.

Om detta system för sparbanksmedlens placering erkänts vara fullt betryggande, är väl troligt att just det skolat tillämpas vid Postsparbankens inrättande, men ehuru denna bank har alldeles samma ändamål som sparbankerna, har dock i förordningen om Postsparbanken en mycket vigtig bestämmelse införts, som *icke* förekommer i sparbankslagen.

För att icke utsätta Postsparbankens delegare för möjligheten af förlust, har staten iklädt sig ansvarighet för det rigtiga utbetalandet af så väl insatta medel som härå upplupen ränta; men staten har också, för att sjelf skyddas för förlust, förbehållit sig, att inflytande medel, i stället för att utlånas, skola göras fruktbarande, dels genom insättning i Riksbanken, dels ock genom inköp af räntebärande obligationer, utfärdade af staten eller Allmänna hypoteksbanken, hvilka i Riksbanken förvaras.

Med iakttagande af dessa bestämmelser är det påtagligt, att hvarken staten eller de som anlita Postsparbanken utsättas för någon förlust, hvaremot lika påtagligt är, att på det sätt största delen af sparbankernas medel placerats förluster *kunna* uppstå. Jag vill blott erinra, att absolut omöjligt är det väl icke, att äfven en sparbank kan utsättas för verkningarna af en panik, föranledd af misstro till dess

styrelse. Sparbanken har, och det är förhållandet med alla dylika inrättningar, förbundit sig att efter kortare eller längre uppsägningstid, högst sex månader, återbetala alla de penningebelopp, som banken till förvaltning mottagit; paniken kan medföra en allmän uppsägning, men huru skall väl banken kunna motstå en sådan kalamitet, när den placerat största delen af de mottagna medlen i in-tecknings- och borgensförbindelser, då dessa lån i regeln betraktas som ouppsägbara, om räntan i rätt tid erlägges? Derför att någon sådan katastrof icke inträffat, bör man ej absolut antaga, att den icke kan inträffa. Enligt min uppfattning är Stockholms Handtverksbanks fall en beaktansvärd varning för all på icke fullt solida grunder bedrifven utlåningsrörelse.

Man skall af hvad nu anförts sannolikt icke kunna förneka, att de två former, i hvilka största delen af sparbanksmedlen placerats, innebära en fara, som i tid bör användas; men deremot skall man möjligen invända, att sparbankerna äro »enskilda inrättningar», för hvilkas verksamhet vederbörande ega att sjelfve uppgöra och antaga reglementen, och att statsmakterna således med dessa inrättningar icke hafva något att skaffa. De som så resonnera, dock numer troligen ett fåtal, förbise, att omförmälda »vederbörande» — hvarmed rimligtvis bör förstås de personer, som i sparbankerna hafva medel insatta — år 1883 utgjorde i rundt tal 891,000 personer och uppgå nu sannolikt till mer än en million, deraf blott ett ytterst ringa antal är i tillfälle att om sparbankernas förvaltning taga någon kännedom, och äfven att det var på Riksdagens initiativ, som Kongl. Maj:t år 1875 utfärdade den nu gällande förordning angående sparbanker. Statmakternas befogenhet att rörande sparbankerna lagstifta är således faktiskt erkänd. Då nu så är förhållandet, då sedan år 1875 sparbanksväsendet blifvit högst betydligt utveckladt, men då, såsom jag tror mig hafva visat, placeringen af sparbanksmedlen icke är bebyggande, synes mig oafvisligt nödvändigt att i Kongl. förordningen angående sparbanker åtskilliga bestämmelser införas i syftning att säkrare betrygga deras rätt och säkerhet, hvilka i sparbankerna insätta sina penningar.

I nämnda Kongl. förordning finnes icke med ett enda ord antydtt, huru sparbanksmedlen skola placeras och är således denna, den viktigaste åtgärden, öfverlemnad åt sparbanksstyrelsernas eget godtfinnande, men också med det betänkliga resultat, att, enligt hvad ofvan visats, vid 1883 års utgång af 205 $\frac{1}{2}$ millioner kronor mer än *tre fjerdedelar*, eller närmare bestämdt 76,29 % voro utlånade mot in-teckningar, i regeln andra klassens och mot reverser, försedda med borgen. För sådana lån har visserligen erhållits något högre ränta, men vid all utlåning

af sparbanksmedel bör säkerheten ställas i första, räntesatsen i andra rummet. Denna regel har också tillämpats i afseende å Postsparbankens medel.

I sparbanksreglementena föreskrifves visserligen, huru styrelseledamöter och revisorer skola väljas; men allmänt känt är, att i regeln deltaga icke och kunna icke de, som i sparbank hafva medel insatta, deltaga. Det är »hufvudmännen», och alltid ett fåtal, som afgöra dessa val. Då således sparbankernas egentliga delegare icke äro representerade i styrelsen och revisionen, men böra i båda hafva sina särskilda målsmän för att öfvervaka deras rätt, har jag tänkt mig, att det skulle åstadkommas på det sätt, att i hvarje sparbanksstyrelse invalde det respektiva landstinget en ledamot och att i hvarje sparbanksrevision förordnades en ledamot af Kongl. Maj:ts respektive Befallningshafvande.

På grund af hvad jag här anfört, tillåter jag mig vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta följande tillägg i Kongl. förordningen den 1 Oktober 1875 angående sparbanker:

1:o) att de medel, som från och med 1888 års början insättas i sparbank och icke för den rörliga fonden erfordras, skola placeras i obligationer, utgifna af Riksgäldskontoret, Hypoteksbanken, Städernas hypoteksföreningar samt andra under statskontroll stående inrättningar;

2:o) att de i sparbanker insatta medel, som före år 1888 blifvit utlånade mot in-teckningar eller förbindelser med borgen, skola successive inom en tid af tio år placeras i obligationer af ofvannämnda beskaffenhet;

3:o) att i hvarje sparbanksstyrelse vederbörande Landsting eger att invälja en ledamot; och

4:o) att i hvarje sparbanksrevision Kongl. Maj:ts respektive Befallningshafvande eger att förordna en ledamot.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

L. O. Smith.

Sparbanksförhållanden i Frankrike.

A. Sparbankerna år 1881.

Antalet sparbanker: Under år 1880 var deras antal 1,405. Vid 1881 års slut funnos 541 egentliga sparbanker och 904 filialer, eller tillsammans 1,445 sparinrättningar och hade således under nu ifrågasvarande år ökats med 40, till öfvervägande del filialer af de egentliga sparbankerna.

Utóm dessa två slag af sparinrättningar verka för samma syfte uppbördsmännen af de direkta utskylderna, hvilka personer, om deras biträde begäres af sparbankernas styrelse, kunna, enligt förordningen af den 23 Augusti 1875, bemyndigas af finansministern att både på det ställe, der de bo, och under sina uppbördsresor mottaga insättningar och verkställa utbetalningar af uttag för sparbankernas räkning inom deras departement. Nämda förordning gälde förut äfven postanstalternas kassaförvaltare, men enligt lagen af den 9 April 1881 om inrättandet af en postsparbank taga dessa kassaförvaltare icke numera del i sparbankernas verksamhet.

Antalet sparbanksdelegare var under år 1879 3,517,711. Under år 1880 var antalet 3,841,104 och vid slutet af år 1881 4,199,228.

Sparbankernas finansiella ställning.

1:o. *Sparbankernas egna fonder*, uppkomna af reserven, donationer, testamenten m. m., uppgingo nämnda tid till en summa af 32,619,798.74 fr., utgörande i förhållande till sparbanksdelegarnes insatta medel en garantisumma af 2,32 procent.

Dessa bankernas egna medel äro *placerade* dels i statsobligationer, dels på löpande räkning i depositionskontoret, dels i hypoteksbankens obligationer. Stadgarna tillåta dessutom många af sparbankerna att innehafva fastigheter och slutligen hafva åtskilliga bland dem undantagsvis rättighet att lemna lån åt pantlåneinrättningar, välgörenhetsanstalter, städer och departement.

2:o. *Sparbanksdelegarnes insatta medel* utgjorde vid slutet af år 1881 en summa af 1,408,903,630,93 fr., d. v. s. i medeltal 335 fr. 52 c. på hvarje delegare. I förhållande till befolkningen i det hela skulle således 38 fr. 18 c. kunna beräknas komma på hvarje invånare och i samma förhållande kommer 1 sparbanksbok på 8,79 invånare. Ökningen af insatta medel var år 1881 ungefär dubbelt så stor som under

år 1880. Att märka är, att enligt lagen af den 30 Juni 1851 en summa af 1,000 fr. är det högsta, som hvarje insättare får hafva på sin bok.

Dessa insatta medel tyckas af redogörelsen vara, delvis enligt lagens bestämmelser, delvis enligt insättarnes egna önskan, placerade i ouppsägbara statsräntor (obligationer) (inscriptions de rentes).

B. Postsparbanken år 1883.

Denna bank, som började sin verksamhet med 1882 års ingång, har, heter det i den år 1884 afgifna berättelsen om föregående års verksamhet, motsvarat och uppfyllt ett verkligt behof och ständigt gått framåt.

Insättningarna under år 1883 uppgingo till en summa af 73,041,637 fr. *Uttagningarna* utgjorde 45,044,436 fr.

Innestående 27,997,201 fr. med räntor 29,844,243 fr.
Om dertill lägges insättarnes tillgodohafvande $\frac{3}{4}$ 1882 47,599,891 fr.
uppgick deras tillgodohafvande d. $\frac{3}{4}$ 83 till 77,444,134 fr.

Till bankens tillväxt under detta år har kraftigt bidragit införandet af *sparmärken*, som skedde den 1 April 1883.

Efter 1883 års slut och till dess berättelse afgafs har bankens verksamhet ytterligare utvecklats, så att dess sluträkning upptager mer än 100 millioner fr. och 500,000 sparböcker.

Sparbanksförhållanden i Nederlanden.

A. Sparbanker år 1882.

Antalet sparbanker. År 1881 funnos 289 egentliga sparbanker och 19 sparkassor. Vid 1882 års slut resp. 283 och 19.

Dessutom uppsamlas sparpenningar i 177 skolor, som stå uti förbindelse med 62 sparbanker.

Antalet sparbanksdelegare var år 1880 224,069 och vid slutet af år 1882 250,341.

Sparbankernas finansiella ställning.

1:o. Sparbankernas reservfonder vid 1882 års slut utgjorde fl. 5,016,216,78.

Penningarnes placering skall ske genom deposition i solida förvaltningskontor. Förlust eller skada utan styrelsens förvållande bäres enligt några reglementen pro rata parte af delegarne.

2:o. Sparbanksdelegarnes innestående medel utgjorde vid slutet af 1882 fl. 41,760,349,36. Under året insattes fl. 12,762,140,22 i 493,076 poster. *Hvarje insättning* i medeltal fl. 25,33. *Medelbelopp* pr invånare fl. 2,99. Hvarje insättning i postsparbanken i medeltal fl. 12,19. Medelbelopp pr invånare fl. 0,51.

Hvarje sparbanksdelegare har i medeltal ett tillgodohafvande af fl. 160,90, hvilket gör pr invånare 9,65.

Uttagningar hafva egt rum i 161,330 poster med 11,739,888,98, hvarje post i medeltal fl. 71,39, som på hvarje invånare gör i medeltal 2,76. Den uttagna summan utgör 92,22 % af det insatta beloppet.

B. Postsparbanken.

Insättningarna år 1882 uppgingo till fl. 2,157,710,39. Uttagningarna uppgingo till fl. 1,033,342,38. Innestående fl. 2,018,975,56.

Sparbanksförhållanden i Belgien år 1884.

Antalet sparbanker. Det finnes en egentlig sparbank, den *allmänna sparbanken och lifrünteanstalten* (caisse générale d'épargne et de retraite i Bruxelles) och denna står under statens garanti. Till denna är att räkna 22 filialer öfver hela landet, och med densamma samverka både nationalbanken och dess agenter i provinserna samt postanstalterna. Den minsta summa, som der får insättas, är 1 fr., och den största, som någon får hafva innestående i postanstalt, är 5,000 fr. När någon i banken har insatt mer än 3,000 fr., kan banken förvandla öfverskottet öfver denna summa i belgiska statspapper. Det kan äfven eljest ske, om insättarne så önska, ofta genom s. k. carnets de ventes belges.

Antalet delegare var vid 1883 års slut 359,812 mot 394,577 vid ifrågavarande års slut.

Delegarnes medel. Innestående på sparbanksböckerna voro 158,829,010,42 fr. Tillsammans med åtskilliga andra poster utgjorde sparbanksdelegarnes hela tillgodohafvande 165,960,544,07 fr.

Sparbankens reservfond uppgick till 10,477,000 fr. Enligt sparbankslagen kan styrelsen, med generalrådets bifall besluta, att hvart femte år en del af reservfonden skall fördelas på sådana sparbanksböcker, som äro minst ett år gamla.

Medlens placering. Denna sker dels provisoriskt, dels definitivt. Det förra genom diskontering af belgiska statspapper eller köp af trat-

tor på utlandet och lån mot pant af offentliga värdehandlingar. Det senare genom köp af sådana papper eller andra af staten garanterade valutor, af provinsers, städers eller kommuners i Belgien obligationer och slutligen af vissa belgiska bolags obligationer eller ock genom lån mot säkerhet i inteckningar.

Sparbanksförhållanden i Österrike 1883.

Antalet sparbanker. Vid slutet af år 1881 funnos i Österrike 335 sparbanker mot 345 under år 1882 och 352 under år 1883. Antalet hade således under nu ifrågavarande år ökats med 7, oakadt under samma tid icke mindre än 4,035 uppsamlingsställen för postsparbanker öppnades. Af dessa sparbanker mottogo 40 insättningar under 1 dag i veckan; 60 under 2; 32 under 3; 1 under 4; 1 under 5; 59 under 6; 158 under 7 dagar i veckan. (1 sparbank mottog icke mera några insättningar.)

Antalet delegare utgjorde under år 1882 1,689,829 mot 1,769,858 under år 1883. Det hade således stigit med 80,029 eller 4,74 procent. På 1,000 af invånarne kommo 78 sparbanksdelegare.

Delegarnes medel vid 1881 års slut utgjorde en summa af 792,148,558 gulden mot 826,334,557 år 1882 och mot 868,299,330 år 1883. De hade således från 1881 till 1882 ökats med 4,32 proc. samt från 1882 till 1883 med 5,08 proc. På hvarje sparbanksbok kom i medeltal 490,60 gulden och på hvarje invånare 38,32 gulden.

Sparbankernas reservfonder utgjorde 59,566,296 gulden år 1882 mot 66,692,510 år 1883. Andra passiva gingo till 12,455,675 gulden. Om dessa båda summor sammanräknas med delegarnes ofvan anförda tillgodohafvande, så utgöra för år 1883:

Sparbanksbilansernas passiva en totalsumma af 947,447,515 österrikiska gulden.

Medlens placering. Medan den österrikiska postsparbanken placerar sina medel uteslutande i statspapper, placera sparbankerna sina kapital på många olika sätt. Vi anföra här de väsentligaste:

Lån mot <i>inteckningar</i>	uppgingo år 1883 till	573,265,488	gulden
” ” <i>vealar</i>	” ” ” ”	47,286,503	”
” ” <i>värdepapper</i>	” ” ” ”		
” ” <i>och pant</i>	” ” ” ”	18,161,157	”
<i>Egna fastigheter</i>	” ” ” ”	21,676,371	”
I andra bankinrättningar m. m. inestående		63,689,552	”

Sparbanksförhållanden i Italien.

I Italien finnas 4 slags bankanstalter, som uteslutande eller delvis bedrifva sparbanksrörelse, nämligen:

1:o) *Egentliga sparbanker*, 2:o) *Folkbanker och kooperativa kreditbolag*, 3:o) *Egentliga kreditbolag* och 4:o) *Postsparbanken*.

A. Sparbankerna 1884.

Antalet sparbanker. Den 30 Juni 1884 funnos 384 egentliga sparbanker, hvaraf 211 hufvudkontor och 173 filialer. Vid 1883 års slut funnos 193 hufvudkontor och 171 filialer, tillsammans 364, och hade således under sista halfåret ökats med 20. Vid 1882 års slut resp. 193 och 164, tillsammans 357. Ökning 7.

Antalet af *folkbanker och kooperativa kreditbolag*, som mot slutet af år 1882 mottogo insättningar på sparbanksräkning, utgjorde 208, och egentliga kreditbolag 61. Den 30 Juni 1884 resp. 278 och 86. Vid slutet af 1885 resp. 253 och 82.

Antalet sparbanksdelegare var vid slutet af 1882 i egentliga sparbanker 1,037,139 och i kooperativa kreditbolag, folkbanker och egentliga kreditbolag 232,243. Vid slutet af 1883 voro motsvarande siffror 1,089,287 och 269,378 samt den 31 Juli 1884 1,123,786 och 281,303.

Sparbankernas finansiella ställning.

1:o) Sparbankernas egna fonder uppgingo den 30 Juni 1884 till 89,036,177 lire, utgörande i förhållande till sparbanksdelegarnes insatta medel en garantisumma af 989 procent. Fonderna hafva uppkommit på olika sätt, genom bidrag af enskilda personer, fromma stiftelser, kommuner, provinser etc., hvartill lagts nettovinsten i sin helhet eller delvis. Så väl dessa sparbankernas egna medel som insättarnes äro *placerade hufvudsakligen* i räntebärande obligationer och statspapper, i andra rummet i lån mot hypotek och pant och i tredje rummet i diskontering af vexlar.

2:o) Sparbanksdelegarnes insatta medel utgjorde den 30 Juni 1884 (postsparbankerna inbegripna) 1,243,856,516 lire, d. v. s. i medeltal 532,72 på hvarje delegare. I förhållande till befolkningen i det hela skulle således 43,29 lire kunna beräknas komma på hvarje invånare.

B. Postsparbanken 1884.

Delegare i denna bank hafva i medeltal ett mindre belopp innesående på hvarje bok än i de öfriga sparbankerna, hvaraf följer att det egentligen är de små besparingarna, som företrädesvis söka sig till postsparbanken. Delegarnes antal utgjorde vid slutet af 1883 805,772; under första halfåret 1884 öppnades 144,373 nya böcker och upphörde 20,303. Insättarnes tillgodohafvande uppgick den 30 Juni 1884 till 131,115,927 lire på 929,842 böcker, således i medeltal 141,01 lire på hvarje bok.

Insättningarna under första halfåret 1883 utgjorde 105,479,022 lire i 1,305,311 poster och *uttagningarna* 81,701,044 lire; hvarje insättning i medeltal 80,81; uttagning 143,26. Motsvarande siffror under 1884 visade insättningar 65,504,339 lire i 858,788 poster, och uttagningarne 46,438,010 lire i 356,082 poster. Medelbeloppet af hvarje insättning utgjorde således 76,28 och af hvarje uttagning 130,41.

3,656 *postanstalter* voro den 30 Juni 1884 bemyndigade att fungera som sparkassar.

Sparbanksförhållanden i Storbritannien och Irland 1884.

Antal sparbanker: 411.

Befolkning 1881: 34,972,550, således en sparbank på hvar 85,091 person.

Ränta betald till insättare i medeltal P. st. 2. 14. 4 pr P. st. 100.

Antalet delegare utgjorde vid räkenskapsårets slut den 20 Nov. 1884 1,582,474 med ett tillgodohafvande af P. st. 45,840,887. 4. 3., hvaraf *üro placerade* i statspapper (»hos kommissarierna för nationalskuldens förminskning») P. st. 45,694,850. 2. 2.

Behållning hos bankernas kassörer P. st. 332,570. 7. 3.

Reservfond P. st. 374,711. 0. 11., äfvenledes placerad i statspapper.

Under året som slutade den 20 November 1884 hafva skett 2,130,142 *insättningar* och 1,279,337 *uttagningar*.

Medelbeloppet af hvarje *insättning* har utgjort P. st. 4. 2. 11 och hvarje *uttagning* har i medeltal uppgått till Pd. st. 7. 1. 2.

Sparbanksförhållanden i England och Wales 1884.

Antalet sparbanker: 329.

Befolkning 1881: 25,974,439, således en sparbank på hvar 78,973 person.

Ränta till insättare i medeltal P. st. 2. 14. 6 pr 100 P. st.

Antalet sparbanksdelegare utgjorde vid slutet af räkenskapsåret den 20 November 1884 1,185,549 med ett sammanlagdt tillgodohafvande af P. st. 35,446,086. 19. 6, hvaraf äro *placerade* i statspapper P. st. 35,314,029. 16. 10.

Behållning hos sparbankskassörerne P. st. 275,710. 19. 6.

Reservfond. P. st. 360,515. 18. 0, äfvenledes placerad i statspapper.

Insättningar under året 1,376,264 poster.

Uttagningar " " 839,854 " "

Hvarje *insättning* har i medeltal utgjort P. st. 4. 8. 6.

Hvarje *uttagning* " " " P. st. 7. 13. 2.

Sparbanksförhållanden i Skotland 1884.

Antalet sparbanker: 53.

Befolkning 1881: 3,735,573, således en sparbank på hvar 70,482 person.

Ränta till insättare i medeltal P. st. 2. 14. 1 pr 100 P. st.

Antalet sparbanksdelegare utgjorde vid slutet af räkenskapsåret den 20 November 1884 316,311 med ett sammanlagdt tillgodohafvande af P. st. 7,709,471. 10. 4, hvaraf äro *placerade* i statspapper P. st. 7,703,738. 6. 11.

Behållning hos sparbankskassörerne P. st. 40,008. 0. 7.

Reservfond P. st. 4,091. 9. 1, äfvenledes placerad i statspapper.

Insättningar under året 670,637 poster.

Uttagningar " " 373,171 " "

Hvarje *insättning* har i medeltal utgjort P. st. 3. 6. 7.

Hvarje *uttagning* " " " P. st. 5. 11 .5.

Sparbanksförhållanden å de Engelska öarne Guernsey och Jersey 1884.

Antal sparbanker: 2.

Befolkning 1881: 87,702, således en sparbank på hvar 43,851 person.

Ränta till insättare i medeltal P. st. 2. 15. 0. pr 100 P. st.

Antalet sparbanksdelegare vid räkenskapsårets slut den 20 November 1884 utgjorde 25,959 med ett sammanlagdt tillgodohafvande af P. st. 566,064,6.4.

I statspapper placerade P. st. 566,105. 2. 10.

Behållning hos sparbankskassörerne P. 2,383.14.8.

Reservfond P. st. 3,689. 13. 4, äfvenledes placerad i statspapper.

Insättningar under året 11,408 poster.

Uttagningar " " 6,367 "

Hvarje *insättning* har i medeltal utgjort P. st. 6. 3. 9.

Hvarje *uttagning* " " " P. st. 12. 9. 0.

Sparbanksförhållanden i Irland 1884.

Antal sparbanker: 27.

Befolkning 1881: 5,174,836, således en sparbank på hvar 191,660. 8 person.

Ränta till insättarne i medeltal P. st. 2. 13. 1.

Antalet sparbanksdelegare vid räkenskapsårets slut den 20 November 1884 utgjorde 52,655 med ett sammanlagdt tillgodohafvande af P. st. 2,119,264. 8. 1, hvaraf äro *placerade* i statspapper P. st. 2,110,976. 15. 7.

Behållning hos sparbankskassörerne P. st. 14,467. 12. 6.

Reservfond P. st. 6,414. 0. 6., äfvenledes placerad i statspapper.

Insättningar under året 71,833 poster.

Uttagningar " " 59,945 "

Hvarje *insättning* har i medeltal utgjort P. st. 6. 1. 9.

Hvarje *uttagning* " " " P. st. 7. 9. 0.

N:o 10.

Af Herr **Smith**: *Angående Postsparbankens utvidgning till en ränte- och kapitalförsäkringsanstalt.*

Man har ifrågasatt, att staten skulle vara förpligtad pensionera arbetarne, när de uppnått en viss ålder. Äfven om för detta anspråk en giltig rättsgrund kunde uppställas, är det alldeles påtagligt att statskassan, med hänsyn till de pensionsberättigade arbetarnes stora antal, omöjligt skulle förmå bära en så ofantlig utgift.

Deremot ligger det i statsmakternas intresse och är äfven deras pligt, att underlätta och befrämja ett sådant pensioneringsväsende för